

İslâmî Değerler Açısından Bekârlık, Evlilik ve Aile Kurmanın Anlam ve Önemi

The Meaning and Importance of Celibacy, Marriage and Starting a Family in terms of Islamic Values

Ali AKDOĞAN

(Sorumlu Yazar | Corresponding Author)

Prof. Dr., Ordu Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Din Sosyolojisi Anabilim Dalı
Asst. Prof. Dr., Ordu University, Faculty of Divinity, Department of Sociology of Religion

Ordu / Türkiye

aliakdogan@odu.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0002-8064-0766>

<https://ror.org/04r0hn449>

Makale Bilgisi

Makale Türü : Araştırma Makalesi
Geliş Tarihi : 02/07/2024
Kabul Tarihi : 17/09/2024
Yayın Tarihi : 30/09/2024

Article Information

Article Type : Research Article
Received : 02/07/2024
Accepted : 17/09/2024
Published : 30/09/2024

Atıf

Akdoğan, Ali. "İslâmî Değerler Açısından Bekârlık, Evlilik ve Aile Kurmanın Anlam ve Önemi". *Ordu İlahiyat* 3 (Eylül 2024), 57-69.

Citation

Akdoğan, Ali. "The Meaning and Importance of Celibacy, Marriage and Starting a Family in terms of Islamic Values". *Ordu Divinity* 3 (September 2024), 57-69.

İntihal | Plagiarism

Bu makalede intihal taraması yapılmış ve intihal içermediği teyit edilmiştir. [İntihal.net](#) - [Turnitin](#)

This article has been scanned for plagiarism and it has been confirmed that it does not contain plagiarism. [İntihal.net](#) - [Turnitin](#)

Etik Beyan | Ethical Statement

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. [Ali AKDOĞAN](#)

It is declared that scientific and ethical principles were complied with during the preparation of this study and all the studies used are cited in the bibliography. [Ali AKDOĞAN](#)

Hakem Sayısı | Referees

İki Dış Hakem | Two External Referees

Değerlendirme | Review

Çift Kör Hakemlik | Double Blind Referee

Etik Bildirim | Complaints

orduilahiyatdergisi@odu.edu.tr

Telif Hakkı & Lisans | Copyright & License

Yazarlar dergide yayımlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları [CC BY-NC 4.0](#) lisansı altında yayımlanmaktadır.

The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the [CC BY-NC 4.0](#) license.

Öne Çıkanlar

- Evlilik, aile kurma ve çocuk sahibi olma temel bir sorumluluktur.
- Aile, toplumun en temel kurumudur. Güçlü aileler, güçlü insan ve toplumların oluşmasını sağlar.
- Evlilik ve aile kurma açısından da en uygun zaman dönemi gençlik çağıdır.
- İslam, insanlığa ve gençlere evlenmeyi önemli bir sorumluluk olarak tavsiye etmektedir.
- Çocuk dünyaya getirmek, onu yetiştirmek ve zamanı gelince evlenmesine aile ve toplum olarak yardımcı olmak son derece önemlidir.

Highlights

- Marriage, starting a family and having children is a fundamental responsibility.
- The family is the most fundamental institution of society. Strong families ensure the formation of strong people and societies.
- Youth is also the best time for marriage and starting a family.
- Islam recommends marriage as an important responsibility for humanity and young people.
- It is of utmost importance to bring a child into the world, to raise him/her and to help him/her get married when the time comes, as a family and as a society.

The Meaning and Importance of Celibacy, Marriage and Starting a Family in terms of Islamic Values

Extended Abstract

A person is born, grows up; lives through youth, middle age and old age and dies. The flow of life continues within this framework. During this process, a person performs many actions. The most important and meaningful of these in terms of the continuity of the generation is marriage. Children also have an important place during the marriage period. Children reach adolescence and youth during the process. One of the most important activities that should be done during the youth period is marriage. Marriage corresponds to a multidimensional world of meaning biologically, psychologically and sociologically. By getting married, a person unites their life with someone from the opposite sex. In this way, they both seek ways to be happier and ensure the continuity of the generation by having children. When a person gets married, they understand living together, sharing and responsibility better. Life brings with it many problems. Overcoming these problems and creating a more livable life is much easier with the unity of a husband and wife. Especially in the age we live in, it seems quite difficult for a person to try to solve problems alone. It is extremely important for a husband and wife to join hands in overcoming these problems. The solidarity of two people in the face of difficulties creates a power. This power is reflected in life both materially and spiritually. In fact, spiritual solidarity is much more important in solving problems. When one of the spouses is overwhelmed and bored, the other supports him/her materially and spiritually in every way and they can overcome the tasks with solidarity. There are many examples of this in society. In fact, it is seen that many successful works are done with the solidarity of husband and wife. In this sense, marriage and holding on to life as husband and wife also bring successes.

In the framework we tried to express above, marriage saves people from loneliness. Life has a meaningful and bearable feature with other person/s. Although some people have preferred to live alone in world history, human life prefers to live with other person/s in terms of ontological/creation. Especially, humans have a structure that has the feature of forming a family with the opposite sex. This need has been institutionalized with marriage and the institution of family has emerged. Therefore, marriage is a biological, psychological, sociological, cultural, etc. It plays an important role in meeting the needs. The family institution also fulfills an important duty in terms of the peace and security of people and societies. By getting married, people also take on responsibilities, in other words, they become aware of their responsibilities. Thus, they understand the meaning of life and try to live a more orderly life by fulfilling these responsibilities. Family life saves people from loneliness and alienation, provides them with an environment of refuge, endurance and security. In fact, what people desire ontologically is to achieve such a life. The most important and safe haven that provides this is seen as family. Despite the hardships of caring for, raising and educating children, having children is also a separate beauty and makes the husband and wife happy. Having children is of great importance for the continuity of the generation and therefore humanity. The most important indicator of the survival of societies is families having children. Children mean the future. Because people are born, grow up, live a certain life and die. In terms of the continuity of humanity, the birth rate should be higher than the death rate and at least at the same level. When the birth rate decreases, the society becomes older every passing day and the elderly population increases over time and the child rate decreases. This is a mathematical/statistical situation. Therefore, the marriage of young people and having children means that the society is young, dynamic and continuous. Having children, despite all its hardships, brings many gains and even happiness for both parents and society. First of all, a closer union is formed between a husband and wife who have children and the child makes a positive contribution to the happiness of the family. On the other hand, the society needs dynamic human power. This is directly related to the birth rate. A high birth rate means having a young and dynamic population. No matter how developed the societies are, in the final analysis, all work is reflected in human-centered life. For this, the continuity of the population with a certain rate of birth must be ensured. This is a situation directly related to the marriage rates.

Although marriage, starting a family and having children are also present in other religions and cultures, the Great Islam religion recommends marriage with its teachings based on the Qur'an and Sunnah and considers the family institution sacred. In this context, it is a necessity for a Muslim to idealize marriage and starting a family, and to marry when the time and conditions are right. In this regard, other family members and members of society should also provide them with material and spiritual support. In this way, people, families and society will have the opportunity to reach a happier life. In fact, in an ontological sense, man's actions, in other words, his needs, coincide with what the Qur'an and the Sunnah recommend to humanity. We see this clearly in the subjects of youth, marriage and starting a family. In fact, the Qur'an states, "Marry those of you who are single and those of your slaves who are able to marry. But if they are poor, Allah will enrich them by His grace. And Allah's treasury is vast, and He knows all things." (an-Nūr 24/32). When we look at this verse from a psycho-social perspective, first of all, it directs people to get married and prepares them psychologically. The Prophet (pbuh) also said, "O young people! Let those of you who can afford to marry get married. Marriage is more suitable for keeping one's eyes away from what is forbidden and for preserving one's chastity. And whoever cannot marry should fast. For fasting is a shield for him." (Bukhārī, "Şavm", 10, "Nikāh" 2, 3; Muslim, "Nikāh", 3). As seen in the hadith, marriage is also recommended in the Sunnah. In short, in terms of the future of man, society and humanity, marriage, starting a family and having children are of great importance in terms of both the continuity and peace and happiness of humanity. The family is the most fundamental institution of society. Establishing families on solid foundations means the peace and happiness of man, society and humanity.

Keywords: Sociology of Religion, Celibacy, Marriage, Family, Values, Islam.

İslâmî Değerler Açısından Bekârlık, Evlilik ve Aile Kurmanın Anlam ve Önemi

Öz

İnsan, doğar, büyür; gençlik, orta yaş ve yaşlılık dönemlerini yaşar ve ölür. Hayatın akışı bu çerçevede sürer. Bu süreçte insan, pek çok eylemde bulunur. Bunun neslin devamlılığı açısından en önemli ve en manidar olanı evlenmedir. Evlenme döneminde çocuk da önemli bir yere sahiptir. Çocuk, süreç içerisinde ergenlik ve gençlik dönemlerine ulaşır. Gençlik döneminde yapılması gereken en önemli etkinliklerden birisi de evlenmedir. Evlenme, biyolojik, psikolojik ve sosyolojik olarak çok boyutlu bir anlam dünyasına karşılık gelmektedir. İnsan evlenmekle, hayatını karşı cinsten birisiyle birleştirir. Böylece hem daha mutlu olmanın yollarını arar hem de çocuk sahibi olarak neslin devamlılığı sağlanır. İnsan evlenince birlikte yaşamayı, paylaşmayı ve sorumluluğu daha iyi anlar. Hayat, pek çok sorunu beraberinde getirmektedir. Bu sorunları aşmak ve daha yaşanabilir bir hayat oluşturmak karı-kocanın birlikteliğiyle çok daha kolaydır. Bakılmasının, büyütülmesinin ve yetiştirilmesinin meşakkatine rağmen çocuk sahibi olmak da ayrı bir güzellik olarak karı-kocayı mutlu kılar. Evlenmenin ve bir aileye mensup olmanın pek çok kazanımı bulunmaktadır. Bu kazanımlardan birisi de evliliğin, insanı yalnızlıktan ve tek başına kalmaktan kurtarmasıdır. Bu da insan hayatında çok önemli bir kazanımdır. Yukarıda sayılan kazanımlar açısından evlenme ve aile kurumu insana büyük katkılar sağlamaktadır. Bu sebeple İslâm dini, Kur'ân ve Sünnet temelli öğretileriyle evliliği tavsiye etmekte ve aile kurumunu kutsal saymaktadır. Bu bağlamda Müslüman birisinin de evlenmeyi ve aile kurmayı idealleştirmesi, zamanı ve şartları oluştuğunda da evlenmesi bir gerekliliktir. Bu konuda diğer aile bireyleri ve toplum fertleri de onlara maddî ve manevî destek vermelidir. Böylece insan, aile ve toplum daha mutlu bir hayata ulaşma imkânını elde eder.

Anahtar Kelimeler: Din Sosyoloji, Bekârlık, Evlilik, Aile, Değer, İslam.

Giriş

İnsan doğar ve ardından çocukluk, gençlik, orta yaş, ihtiyarlık ve ölüm şeklinde genel bir hayat yaşar. Bu hayat çizgisinde doğumuyla beraber insanın ne zaman, nasıl ve nerede öleceğini ancak Allah bilir. İnsan açısından beklenen ve umut edilen, uzun ve sağlıklı bir hayat yaşamaktır. İşte bu süreçte insanın, dünya hayatında yerine getirmesi gereken birtakım sorumlulukları vardır. Bunların en önemlilerinden birisi, insanın belli bir yaşa gelince evlenmesi ve bir aile kurmasıdır. Bu hem kişinin hem ailesinin hem de toplumun o insandan bir beklentisi olarak görülmektedir. Zira insanoğlu varlığının devamlılığını, evlenme ve çoğalma ile sürdürmektedir. Hiç kimsenin evlenmediği ya da evlenme oranlarının düştüğü toplumlarda nüfus da geriye gitmektedir. Dolayısıyla evlenme, bireysel ve toplumsal bir gereklilik ve ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Her şeyin bir zamanı olduğu gibi evliliğin de belli bir zamanı ve dönemi bulunmaktadır. Genelde evlenme, insanın gençlik çağlarında uygun görülen bir olaydır. Bunun dışındaki zaman dilimlerinde de evlenmeler olabilir, ancak bunlar farklı sebeplere bağlıdır. Bu noktada ideal olan insanın her açıdan en uygun olduğu zaman diliminde evlenmesi ve aile kurmasıdır ki zaten bu zaman dilimi de gençlik yıllarına tekabül etmektedir. Gençlik, çocukluk döneminden sonra gelen ve yaygın kullanımı ile delikanlılık çağı olarak nitelendirilen, bedensel ve ruhsal açıdan en dinamik olunan yaş dönemine tekabül etmektedir. Hatta düşüncelerin de tam anlamıyla yerli yerine oturmadığı ve temellenmediği, gelişme ve kemale erme çağlarının başlangıç dönemleri olarak bilinmektedir. Yani gençlik dönemi, çok farklı durumları insanın önüne çıkaran ve daha hızlı bir hayatı yaşamayı beraberinde getiren cevvaliyet dönemidir. Dolayısıyla gençlik dönemlerinde bir iş yapma, karar verme, harekete geçme gibi konularda daha fazla gelgit yaşanmaktadır. Bu sebeple üzerinde durulması gereken husus, insanın evlenmesinin, aile kurmasının ve karşı cinsle hayatını birleştirmesinin sebepleridir. Bu olgu, insan ve insanlığın geleceği açısından temel bir durumdur. Karşı cinsten bir insanla bir arada olma ve ona katlanma gibi durumlar, evliliğin beraberinde getirdiği sorumluluklardır. Dolayısıyla evlenmeye niyet etmek ve adım atmak, aynı zamanda birtakım sorumlulukları da baştan kabul etme olarak düşünülebilir. İşte gençlerin üzerinde durması ya da tecrübe sahibi aile bireyleri tarafından aydınlatılması gereken hususlar bunlardır.

İnsanın, dünya hayatında yerine getirmesi gereken birtakım sorumlulukları vardır. Bu sorumlulukların önde gelenlerinden birisi de insanın belli bir yaşa gelince evlenmesi ve bir aile kurmasıdır. Araştırmanın problemi de bu bağlamda belirlenmiştir. Araştırmada bekârlık, evlilik ve aile kurmanın İslâmî değerler açısından ne anlam ifade ettiği; evlilik ve aile kurmanın insan hayatındaki öneminin ne olduğu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

Çocukların aile, okul ve çevre üçgeninde yetişmeleri, gençlik dönemlerine ulaşmaları önemli süreçleri beraberinde getirmektedir. Bu süreçte aile (Çağan, 2013, 85-89), okul (Ekşi, 2002, 156-160) ve çevreye (Bilgin, 2017) ciddi manada sorumluluklar düşmektedir. Öyle ki çocukluk, ergenlik ve gençlik çağları ne kadar anlamlı yaşanabilirse, o ölçüde sağlıklı kişilik, kimlik ve karaktere sahip olunabilir. Bu süreci istendik düzeyde geçiren fertlerin hayata daha anlamlı baktıkları ve sağlam karakterli bir kişilik elde ettikleri söylenebilir. İslâmî değerler de çocuğun aile, okul ve çevre bağlamında yetiştirilmesinde önemli öğüt ve tavsiyelerde bulunmaktadır. Kur'an ve sünnet temelli bu öğütler, ideal insan modelinin yetiştirilmesine yönelik bir boyut taşımaktadır (Hökelekli, 1993, 355-358). Böyle bir düzeye ulaşan gençlerin evlenme sürecine de girmeleri aile kurmaları noktasında büyük önem taşımaktadır. Bu önemin ortaya konması ve konuya ilişkin gerçekliğin bilimsel olarak ifade edilmesi de araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Nitel araştırma, bireylerin veya kitlelerin insanî veya toplumsal bir olay, olgu ya da soruna yükledikleri anlamı araştırma ve anlama yaklaşımıdır (Creswell & Creswell, 2021, 4). Ayrıca nitel araştırmalar, ele aldığı olay, olgu ya da sorunu, kendi bağlamında, yorumlayıcı bir yaklaşımla insanların bunlara yüklediği anlamlar üzerinde durarak inceler (Baltacı, 2019, 368-369). Nitel araştırmalarda genellikle gözlem, görüşme ve doküman inceleme olmak üzere üç veri toplama aracı kullanılmaktadır. Nitel araştırma yöntemi ile yürütülen bu çalışmada da veri toplama aracı olarak doküman inceleme esas alınmıştır. Doküman inceleme, araştırılması hedeflenen olgu ya da olgular hakkında bilgi içeren yazılı ve görsel materyallerin incelenmesi olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2018, 189-190). Yine doküman inceleme, belirli bir amaca dönük olarak belgelerin bulunması, okunması, not alınması işlemlerini içermekte olup “alanyazın” taraması ve “içerik çözümleme” olarak iki çeşit doküman incelemeden söz edilebilir (Karasar, 2016, 230-231). Bu bağlamda çalışma için tercih edilen doküman inceleme, bahsi geçen açıklamalar doğrultusunda alanyazın taraması kapsamında gerçekleşmiştir.

1. Gençlik, Evlilik ve Aile Kurma

Toplumlar açısından genç nüfusa sahip olmak son derece önemlidir. Zira bir toplumun geleceği, sahip olduğu genç nüfusla doğrudan ilişkilidir. Bu açıdan toplumlar için genç nüfus aynı zamanda gelecek demektir. Bugünün gençliği gelecek açısından çok yönlü kazanım olarak hayata yansiyacaktır. Öyle ki gençlere iyi bir eğitim verildiğinde bunlar aileleri ve toplumları için gelecekte son derece önemli gelişmelere imkân sağlayacaklardır. Bu nedenle gençlere yapılacak yatırım aynı zamanda toplumun geleceğine yapılan yatırım olarak düşünülmelidir. Gençlerin ihmal edildiği durumlarda ise gelecekte ümitvar olmak mümkün gözükmemektedir. Dolayısıyla bir millet için gençlik çağı, en önemli aktif ve dinamik zaman dilimi olarak değerlendirilmek durumundadır.

Gençlerin yetiştirilme sürecinde ailelere ve topluma büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir. Başta da ifade ettiğimiz üzere, gençliğin ihmal edilmesi, geleceğe yatırım yapmamak olarak hayata yansımaktadır. Dolayısıyla çocukluk döneminde ve ilerleyen dönemlerde gençlerin toplumsal normlara göre istenilen anlamda yetiştirilmeleri gerekmektedir (Akdoğan, 2019, 391-409).

Her şeyden önce çocukların dünyaya gelebilmesi için uygun imkân ve ortamların sağlanmasına ihtiyaç vardır. Bunun en temel noktası da evlilik ortamı ve aile kurumunun sağlanması olarak düşünülebilir. Bu noktada ilk iş, insanların ideal anlamda bir evlilik yapabilmelerinin imkân ve ortamlarının sağlanması gerekir. Bu temel bir ihtiyaçtır. Bunun insani ve dini temelleri de bulunmaktadır. İnsan açısından evlilik, biyolojik, psikolojik ve sosyolojik bir ihtiyaç olarak belirmektedir. İnsanın yeme, içme gibi cinsel anlamda da ihtiyaçları bulunmaktadır. Bunların en ideal ve etik açıdan karşılanması gerekir (Okur, 2012). Diğer taraftan İslam dini, Kur'an ve Sünnette de belirtildiği üzere, bu ihtiyaçların helal çerçevede karşılanması

öğütlemektedir. Burada yeri gelmişken hemen ifade etmeliyiz ki İslam dininin tavsiye ettiği olgular hayata dair yalın gerçekliklerdir. Salt akıl ve hayata dair gerçeklikler açısından bakıldığında, İslâmî öğütlerin insan ve hayatla örtüşen gerçeklikler olduğu görülmektedir.

İnsanlık tarihi boyunca aile, bir gerçeklik olarak varlığını sürdürmüştür. Bu gerçeklik bugün de çok farklı şekillerde olmakla beraber yine varlığını devam ettirmekte ve her geçen gün de ailenin anlam ve önemi daha fazla hissedilmektedir (Aydın, 1989, 196-200). Bazı insanlar her ne kadar aile dışı bir hayat yaşıyor olsalar da aileye olan ihtiyaçları farklı şekillerde ortaya çıkmaktadır. Burada ailenin insana sağladığı o sıcak iklimi sağlayacak bir başka kurum mümkün gözükmemektedir. Her ne kadar diğer bazı kurum ve kuruluşlar ve sosyal ortamlar ailenin karşıladığı ihtiyaçları karşılama yoluna gitse de ailenin verdiği sıcaklık, samimiyet ve güven ortamını veremeyecektir.

Aile ortamında yetişmeyen bir çocuk, genç ve yetişkin insan, her ne kadar ekonomik ihtiyaçlar açısından iyi şartlarda yetişmiş olsa da ailenin verdiği değerleri tam anlamıyla alamadığından dolayı bazı sorunları beraberinde getirebilir. Bu anlamda insanın yetişmesinde en önemli unsurlardan birisi olan aile, daha önemli ve anlamlı hâl almaktadır. Öyle ki bir çocuğa anne kadar etkili dokunabilecek bir başka insan mümkün gözükmemektedir. Belki çocuğun tüm ihtiyaçları en ideal anlamda karşılanabilir. Ona en güzel imkânlar sunulabilir ve her türlü dünyevî zevkler tattırılabilir. Ancak tüm bunlara rağmen ona, annenin sıcaklığı, şefkati, dokunuşu ve duygu boyutu verilemez. Bu bağlamda çocuğa/gençe dolayısıyla insana en yakını annesi olarak ortaya çıkmaktadır. Zaten çocuk, anneden bir parça olarak dünyaya gelmekte ve onun doğurduğu bir insan yavrusu olarak hayata gözlerini açmaktadır. Anne dışında başka kimse çocukla bu türden bir ontolojik bağı üstlenemeyecek ve annenin yerini alamayacaktır. Dolayısıyla çocuğun ve gencin anneye olan ilişkisi ve anneye kurduğu bağ, tartışılmaz bir olgu olarak insanlığın ortak paydasıdır. Bu nedenle, asıl üzerinde durmamız, çocuklarımızı ve gençlerimizi yetiştirirken itina göstermemiz gereken kurum ve kuruluşların en başında aile gelmektedir (Beşoğlu, 1974).

Burada aile bağları derken ailede annenin durumu, konumu ve aile bağlarının kurulması, güçlendirilmesi ve sürdürülebilmesinde annenin rolü çok daha önemli olarak hayata yansımaktadır. Babanın rolü bu anlamda anneden sonra gelmektedir. Hatta toplumumuzda “insan babadan yetim kalmaz, anneden yetim kalır,” şeklinde bir deyim de bulunmaktadır. Dolayısıyla ailelerde karı-koca, bir bütünün iki parçası anlayışı çerçevesinde hareket ettiklerinde, o ailede yetişen çocuk ve genç hem aile hem de toplum açısından faydalı bir insan olarak yetişecektir. Bu bir realitedir. Zira çocuk, ilk bilgi ve eğitimini ailede almakta ve orada hayata hazırlanmaktadır. Çocuklar ve gençlerin yetişmelerinde aile temel bir rol oynadığına göre ne kadar sağlıklı bir aile hayatı yaşanırsa daha sonraki yıllarda bu, o kişinin kimlik ve karakterinde olumlu bir etki olarak hayata yansımaktadır. (Yavuz, 2012, 16-20).

Aile terbiyesi olarak ifade edilen gerçeklik, ilerleyen yıllarda olumlu ya da olumsuz olarak insandan topluma doğru bir yaşam alanı bulmaktadır. Burada çocukluk ve gençlik yıllarında alınan terbiye, duygu, düşünce, tutum ve davranış olarak hayata yansımaktadır. Aile terbiyesi alanlar hem kendileri hem de insanlık için olumlu tutum ve davranışlarda bulunurken; bundan yoksun olanlar, toplumsal hayatın huzur ve dengesini bozmaya yönelik tutum ve davranışlarda bulunmaya yönelebilirler. Bütün bunlar teorik ifadeler olarak görülse de sosyal hayatta bir gerçeklik olarak yaşanmaktadır. (Akdoğan, 2002, 161-175; 2004, 241-253). Bu noktada huzurlu ve güvenli bir toplum düzeni düşünülyorsa, işe en başından, yani çocuk ve gençlerimizi iyi bir aile terbiyesinden geçirerek başlamak bir gereklilik olarak toplumun önünde durmaktadır. Toplum, kendi geleceğini düşünüyorsa, ki düşünmek durumundadır, o hâlde geleceğini olumlu yönde etkileyecek aileler için sosyal ve kültürel ortamlar hazırlamakla mükelleftir. Tabi bu noktada toplumda yaşayan herkesin kendi şartları çerçevesinde üzerine düşen sorumlulukların farkında olarak bilinçli davranması gerekir. Aslında işin özü, insanla başlamakta, onunla sürmekte ve yine insan unsurunda dögümlenmektedir.

Toplum, tek tek insanlardan meydana geldiğine göre, tek tek insanların varlığı ve tutumları toplumun değerini de belirlemektedir. İnsan, aynı zamanda bir aileye mensuptur. Aile mensubiyeti ve o ailenin insanî ve ahlâkî değerlere bağlı olması, orada iyi insanın yetişmesini beraberinde getirecektir. Böylece bir toplumda aileler ne kadar değerlerine bağlı olurlarsa içindeki insanlar da o oranda ahlâkî tutum sergileyeceklerdir (Arvas, 2020, 27-40). Bu noktada ahlâkî değerler, temel insanî unsurlar olarak ortaya çıkmaktadır. İnsanlar, ahlâkî değerlere ne kadar bağlı olurlarsa o oranda ahlâkî davranışlar hayata yansır. Ahlâkî değerlerden uzaklaşma, topluma ahlaksızlık olarak yansır. İşte tam bu noktada topluma verilenler ile yaşanan gerçeklikler arasında doğrusal bir ilişki bulunmaktadır. Ahlâkî değerlerden nasibini alamayan insanlar, bencil, menfaatçi, her şeyi kendi çıkarları hesabına düşünen ve o doğrultuda hareket eden, toplumun dengesini bozan bir karaktere sahiptirler. Bugün insanlık aleminde yaşanan acı gerçeklerin arka planında insanlık değerlerinin dejenere oluşunu çok net bir şekilde görebiliyoruz. Öyle ki insanlığa zarar verenler, insanî değerlerden nasibini alamamış zavallılar olarak düşünülebilir. Ancak toplumda belli konum ve durumlarda olan bu tür insanlar, ahlâkî ve insanî değerleri yok sayarak kendi menfaatleri çerçevesinde bir toplum inşa etmeye çalışırlar. Bu düşünce ve tutumda olanlar için *her şey mübah*tır anlayışı geçerlidir. Yine bu tür insanlar ahlâkî evrensel değerler ve insanlık onuru çerçevesinde hareket etmeyi bir kıymet olarak öğütlerler (Nazıroğlu vd., 2019).

Gençliğin, insan hayatında en dinamik dönem olduğunu daha önce belirtmiştik. Bu enerjinin doğru yönlendirilmesi, hayata olumlu çıktılar olarak yansır. İnsanlık, her geçen gün ileriye doğru gittiğinden, doğru hedefler doğru sonuçları beraberinde getirecektir. Yanlış yönlendirme ve davranışlar, olumsuz sonuçlar olarak hayata geçecektir. Bu bağlamda gençliğin enerjisini aile fertleri ve toplum üyeleri insanlık değerleri ekseninde yönlendirmekle sorumludurlar. Bu sorumluluk bilinci tam anlamıyla yerine getirilmediğinde, sonuçları kişiye, aileye ve topluma istenmedik davranışlar olarak dönmektedir. Gelinek noktada gençlerin maddî gelecekleri daha çok önemsenirken, ahlâkî tutum ve davranışları noktasında aynı hassasiyetin gösterilmesi de gerekir. İnsan, madde ve mana dünyasıyla bir bütünlük oluşturmaktadır. Maddî yönün gelişip, manevî yönün eksik olması birtakım dengesizliklere sebep olabilir. Öyle ki bir insan bir alanda donanımlı olabilir. Eğer bu maharetini insanlığın faydasına kullanabilirse, tüm insanlık bundan bir şekilde olumlu olarak yararlanabilir. Aksi durumda olumsuzluk olarak sonuçlanabilir. Söylemek istediğimiz, ahlâkî değerlere bağlı bir anlayışın etkili olması ve insan hayatına yön vermesi gerçeğidir (Ülken, 1946).

Gençler, belli yaşa geldiklerinde aile kurmanın anlam ve önemini bir şekilde kavramalıdır. Hatta gençlik yıllarında kendilerine ailenin anlamı, önemi ve insan hayatındaki yeri çok boyutlu bir şekilde öğretilmelidir. Bu bilgi, sistematik bir şekilde öğretilerek, evlenmenin, aile kurmanın bir ideal olarak düşünülmesi sağlanmalıdır. Böylece genç, zamanı geldiğinde evlenmesinin ve bir aile kurmasının önemli olduğunu, hayatın anlamının evlenme ve aile kurmayla daha anlamlı hâle geleceğini düşünmelidir. Zira bazı gençler, evlenme, aile kurma ve sorumluluk alma konularında çekimser davranabiliyor ve evlenmelerini ya geciktiriyor ya da ihmal edebiliyorlar. Bu ciddi bir sorundur. Özellikle genç erkekler, iş, kariyer, para kazanma ve benzeri kaygılarla bunu daha da öteleyebiliyorlar. Yaş biraz ilerleyince de bu sorumluluğu almak kendilerine daha da zor gelebiliyor. Toplumdaki deyimleriyle, *her şey zamanında* anlayışıyla hareket etmek daha anlamlı görülmektedir. Zira evlenme olaylarında hiç kimsenin mutlak manada mükemmel olamayacağı bir gerçekliktir. Gençlik yıllarında, yani zamanında yapılabilirse evlenme sürecinde gençler birbirlerini daha hızlı bir şekilde kabul edebilirler. Yaş ilerlediğinde seçme, tercih etme ve karar verme süreci de o oranda güçleşmektedir. Dolayısıyla gençlerin evlenme ve aile kurması konusunda anne-babaya ve diğer aile fertlerine büyük görevler/sorumluluklar düştüğü gibi toplum fertlerine de aynı şekilde manevî sorumluluklar düşmektedir.

2. Gençlik, Evlilik ve Aile Kurma

İnsanlar açısından olduğu gibi İslâmî değerler açısından da bekârlık normal bir durum olarak görülmemektedir. Hayatın gerçeklikleri açısından da bakıldığında, insanın evlenmesi, hayat arkadaşının olması ve hayatı paylaşması hem biyolojik hem de psiko-sosyal bir gereksinimdir. İnsan, mutluluk ve kederlerini bir diğer insanla paylaştığında, eğer mutlu ise mutluluğu artar; kederli ise kederi azalır. Bunlar bilinen, tecrübe edilen hayatın gerçekleridir. Bu nedenle insanın daima yanında her şeyiyle kendisine güvendiği ve hayatı paylaştığı eşinin olması, onun için bulunmaz büyük bir imkândır. İnsanî ihtiyaçlar, farklı şekillerde karşılanabilir. Ancak insanî ve İslâmî değerler bağlamında düşünüldüğünde, insanın tüm gereksinimlerini ahlak ekseninde karşılaması öğütlenir. Bunun dışında bir yaşam, ahlak dışı, insanlık dışı, İslâmî değerlere aykırı olarak ifade edilir.

İslam dininin en temel kaynağı Yüce Kur'an'dır. İkinci kaynağı ise Hz. Peygamber'in söz, fiil ve takrirleridir. Bu anlamda Kur'an'ı Kerim, insana, hayata ve metafizik âleme dair insanlığı bilgilendirmekte ve nasıl bir hayat yaşaması gerektiğinin en genel yollarını göstermektedir. Şu bir gerçek ki Kur'an'ı Kerim, objektif bir yaklaşım ve saf bir akılla okunduğu ve üzerinde düşünüldüğünde, insan üstü bir kaynaktan geldiği, insanlığın huzur ve mutluluğunu öğütleyen bilgilerden oluştuğu görülecektir. Bu noktada evrenin en kıymetli varlığı insan olduğuna göre, Yüce Allah, insana bu dünya hayatında nasıl bir hayat yaşamasının da yollarını göstermektedir. Zaten ontolojik anlamda insanın yapıp-etmeleri, yani ihtiyaçları ile Kur'an ve Sünnet'in insanlığa tavsiye ettikleri örtüşmektedir. Gençlik, evlenme ve aile kurma konusunda da bunu açık bir şekilde görmekteyiz. Öyle ki Kur'an'da, *"Bekâr olanlarınızı, bir de evlenebilecek durumda olan köle ve cariyelerinizi evlendiriniz. Eğer onlar fakir iseler, Allah onları lütfuyla zenginleştirir. Allah'ın hazinesi geniştir. O her şeyi bilir."* (en-Nûr 24/32). Bu ayete psiko-sosyal açıdan bakıldığında, her şeyden önce insanı evlenmeye yönlendiriyor ve psikolojik olarak hazırlıyor.

Bir insanın özellikle de genç yaşta birisinin evlenme gibi en hayati konuda karar vermesi ve evlenmeye niyet etmesi son derece önemlidir. Bu düşünce oluşuktan sonra artık anne-baba ve diğer sosyal çevre de evlilik konusunda gençlere destek olma çabası içerisine gireceklerdir. Diğer taraftan Yüce Allah, bekârları ve evlenebilecek durumda olanları evlendirmeyi öğütlüyor. Allah'ın bir şeyi yapmayı söylemesi, aslında insanlık için bir emirdir. Bu noktada insanlar mutlaka ellerinden geleni yapma konusunda ciddi bir çaba içerisinde olmak durumundadırlar. Zira bekârları evlendirmek, onlara her türlü yardımcı olmak hem onlar hem aileler hem de toplumun geleceğini inşa etme anlamına gelir. Dolayısıyla bireysel ve toplumsal sorumluluklar son derece önem taşımaktadır. Zaten İslam dininin en önemli ve ayırıcı özelliği, insanı ve toplumu kuşatıcı bir anlam ve boyut taşımasında yatmaktadır.

Hz. Peygamber (s) de, *"Ey gençler! Sizden evlenmeye gücü yetenler evlensin. Evlilik, gözün haramdan sakınmasına ve iffetin korunmasına daha uygundur. Evlenemeyenler de oruç tutsun. Çünkü oruç, onun için bir kalkandır."* (Buhârî, "Savm", 10, "Nikah" 2, 3; Müslim, "Nikah", 3). Hadiste de görüldüğü üzere Sünnet'te evlenme tavsiye edilmektedir. Hz. Peygamber (s)'in tüm hayatı insanlık için bir örnektir. Bu bağlamda O (s), söylediklerini her şeyden önce kendisi hayata geçirmiştir. Buna insan ve toplum eğitimi açısından da *yaparak-yaşayarak gösterme ve öğretme* denilir. İşte Hz. Peygamber (s) bizzat kendisi hem evlenmiş hem de Müslümanlara evlenmeyi tavsiye etmiştir (Çetin, 2006, 327-333; Akpınar, 2019, 31-37).

Yukarıda da ifade edildiği şekilde insanlardan bir kısmı evlenmekten çekinirler. Bunun pek çok psiko-sosyal, kültürel ve maddî sebepleri olabilir. Ancak şartları mümkün olduğunca zorlayarak evlenmeye teşvik etmek gerekir. Bu noktada özellikle anne-babaların ve yakın çevrenin hatta toplumun, bekârların evlenmeleri konusunda daha önce de ifade ettiğimiz üzere, sosyal sorumlulukları bulunmaktadır. İslam toplumunun en önemli özelliği, fertlerinin duyarlılığı ve toplumsal sorumluluk bilincinin yüksek olmasıdır. *Bana dokunmayan yılan bin yaşasın* ya da *adam sende bana ne*, şeklinde bir düşünce İslâmî duyarlılığı olan insanlarda bulunmaz. Zira

İslâmî değerler, insana hem kendisini hem de toplumunu düşünme bilgi ve bilinci vermektedir. Bu bir bilinç ve sorumluluk hâlidir. İçerisinde bulunduğu ve hayatını sürdürdüğü topluma karşı duyarlı olmak, toplumun bir bütün olarak maddî ve manevî anlamda huzur ve mutluluğunu düşünmek her şeyden önce insanî bir duygu ve düşünce hâlidir. Zaten İslâmî değerlerin asıl vermek ve kazandırmak istediği bilinç hali de budur. Duyarlı ve farkında olmak, aynı zamanda sosyal sorumluluk bilincini güçlendirmektedir. Bir toplumda insanların birbirlerine duyarlı olmaları, sosyal ilişkiler ve birlikte yaşama noktalarında, sosyal ağın sağlam değerler üzere şekillenmesi ve hayata geçmesi anlamına gelmektedir. Böylece insanlar, bireysel ve toplumsal anlamda huzur ve güveni yakalama, mutlu bir hayat yaşama imkânını elde ederler.

Evlilik, salt maddî imkânlarla izah edilecek bir olgu değildir. Bunun manevî boyutu, maddî boyutundan daha önce gelmektedir. Öyle ki manevî yani psikolojik anlamda insanlar anlaşamadıklarında maddî imkânlar ne kadar fazla olursa olsun, huzur ve mutluluğu yakalamak mümkün olmamaktadır. O nedenle her şeyden önce evlenecek bekârların psiko-sosyal ve kültürel açıdan anlaşabilmeleri önem taşımaktadır. Psiko-sosyal ve kültürel birlikteliğin sağlanmadığı ortamlarda, -maddî koşullar ne kadar da bir araya getirilmiş olsa da- evliliğin kurulması ve sürdürülebilmesi o kadar kolay olmamaktadır. Dolayısıyla bekârların her şeyden önce psikolojik olarak birbirlerini kabul etmeleri ve benimsemeleri gerekmektedir (Arvas, 2020, 40-54). Bununla beraber ailelerin de psiko-sosyal, kültürel ve maddî düzeylerinin de örtüşen bir boyutta olması evliliğin geleceği açısından önem taşımaktadır.

Yaşadığımız çağda her ne kadar birtakım maddî imkânsızlıklar olsa da geçmiş dönemlere göre maddî imkânların daha iyi olduğu aşîkârdır. Yeni dönemde eğitim, iletişim, kentleşme ve diğer imkânlar daha da artmış durumdadır. Tabi kentleşmeyle beraber ihtiyaçların ve konfor düzeyinin de arttığı görülmektedir. Bununla beraber daha fazla maddî imkânlarla sahip olma güdüsü de kendini hissettirmektedir. Böyle bir ortamda maddî koşullar ve sosyal şartlar evliliğin önünde bir engel olarak görülmektedir. Örneğin daha önceki dönemlerde köy hayatında yaşama oranı, kent hayatında yaşamadan daha fazla ve imkânlar daha az olduğu hâlde evlenme daha kolay olabiliyormuş. Bugünkü yaşam koşullarında maddî şartlar sanki evlenmenin önünde engelmüş gibi bir durum söz konusudur. Söylemek istediğimiz bugünkü imkânların evlenmek için daha müsait olduğudur. Dolayısıyla zihnî ve fikrî anlamda evlenmeye karar vermek, aile kurma açısından en önemli boyut olarak ortaya çıkmaktadır. Zira bugünkü şartlarda hâli vakti yerinde olan bazı insanların evlenme konusunda yavaş davrandıkları görülmektedir. Bunun çok farklı nedenleri olmakla beraber, evlenme açısından maddî koşulların sağlandığı söylenebilir. Ancak yeni dönemde gençlerin hayata bakışları ve yaklaşım tarzları, diğer konularda olduğu gibi, evlenme konusunda da farklılıklar gösterebilmektedir (Taş, 2005). İşte asıl üzerinde durulması ve sorunun çözülmesi gereken husus da bu olsa gerektir. Şöyle düşünülebilir; herkes özgürdür, isteyen evlenir, isteyen evlenmez, bu durum kişinin kendi kararıdır. Elbette kişinin kendi kararıdır. Ancak aile, toplum ve milletin geleceği açısından en temel kurumdur. Her toplum, içindeki ferдинin evlenme duygu ve düşüncesinde olmasını bekler. Kaldı ki bunun insanî ve İslâmî bir temeli de bulunmaktadır.

Kur'an'ı Kerim'de, *“Kendileri ile huzur bulasınız diye sizin için türünüzden eşler yaratması ve aranızda bir sevgi ve merhamet var etmesi de O'nun (varlığının ve kudretinin) delillerindendir. Şüphesiz bunda düşünen bir toplum için elbette ibretler vardır.”* (er-Rûm 30/21) buyrulmaktadır. İnsanın hayatı paylaşması noktasında eş, önemli bir konumdur. Karı ile koca, hayatı paylaşmakta ve anlamlandırmaktadır. Eşler arasındaki sevgi ve merhamet bağı, iki insanı birbirine bağlamakta, hayat daha anlamlı ve katlanılabilir kılınmaktadır (Arvas, 2020, 98-100). Zira hayat, acısı ve tatlısıyla, huzur ve huzursuzluğuyla bir bütünlük arz etmektedir. Tüm bunları paylaşma noktasında eşler birbirlerine muhtaçtır. İşte insana bu gücü ve paylaşma duygusunu verecek olan da diğer aile bireylerinin yanında eştir. Bu gerçekliği Hz. Peygamber (s) de, *“Nikah benim sünnetimdir. Kim benim sünnetime uygun davranmazsa benden değildir”* (İbn Mâce, “Nikah”, 1) ifadeleriyle dile getirmişlerdir. Aslında evlenmenin çok boyutlu kazanımları vardır. Her şeyden önce karı ile kocanın birlikteliği bir güçtür. Hayatın zorlukları ve sunduğu imkânları

birlikte göğüslemek ve hayata tutunmak çok daha kolaydır. Karı-koca el ele, baş başa verdiklerinde çok farklı kazanımlar elde edebilirler. Gerek çocuk yapmak, onlara bakmak, onları büyütme ve hayata hazırlamak ve gerekse kendilerinin gayret ve çabalarıyla maddî ve manevî anlamda kazanımlar elde etmelerini sağlamak, işte tüm bunlar, iki insanın birlikteliği, iş birliği ve dayanışmalarıyla sağlanabilecek durumlardır. Bunun toplumlarda pek çok örneği vardır.

Bekârlar evlenirken, birtakım şartları göz önünde bulundurmaları gerekmektedir. Zira evlilik hemen vazgeçilecek bir karar ve durum değil, ölüncüye dek sürdürülmesi gereken bir olaydır. “Anlaşamazsak boşanırız,” şeklinde bir düşünce ile evlenmek, her iki taraf için özellikle de çocuk olduktan sonra ciddi sorunları ve acıları beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla evliliği sağlam temeller üzere kurmak gerekmektedir. Bunun için de her şeyden önce evlenecek çiftlerin kesin ve dönüşsüz bir kararlılıkla buna “*evet*” demeleri ve ailelerin de bu evliliği onaylamaları, gelecekte yaşanabilecek psiko-sosyal, kültürel ve maddî sorunların aşılmasında son derece önemlidir. Zira karşılıklı kesin mutabakatla yapılan evliliklerde bütüncül bir kabul olduğundan dolayı en küçük bir sorun olduğunda taraflar hep beraber o sorunu çözme konusunda ellerinden geleni yapabilirler. Ancak bir tarafın çekimser kaldığı durumlarda sorunları çözmek zor olabilir. O zamanda çiftler her geçen gün huzursuzluk yaşayabilir. Hatta anlaşamama arttığında boşanmaya doğru gidebilir. Tüm bu sorunların aşılması konusunda Kur’an öğüt vererek nasıl hareket edilmesinin gerektiğini de göstermektedir: “*Eğer karı kocanın aralarının açılmasından korkarsanız, erkeğin ailesinden bir hakem ve kadının ailesinden bir hakem gönderin. Düzeltmek isterlerse Allah aralarını bulur; şüphesiz Allah her şeyi bilen, her şeyden haberdar olandır*” (Nisâ 4/35). Modern toplumlarda boşanmaların bu derece artmasının psiko-sosyal, kültürel ve maddî sebeplerine bakıldığında, sorunun maddî olmadan ziyade, daha çok manevî ve sosyo-kültürel boyutlu olduğu söylenebilir.

Evlenmeyi temel insanî bir sorumluluk olarak tavsiye eden İslâmî değerler, buna imkân bulamayanlara da tavsiyelerde bulunmaktadır. Burada şunu hemen ifade etmeliyiz ki İslam dini hayata dair bir durumun tüm boyutlarını bir şekilde ortaya koymakta, sorunlara dair çözüm önerileri ve çıkış yolları göstermektedir. İşte evlenmeye güç yetiremeyenler için de ayette, “*Evlenmeye maddî imkân bulamayanlar da Allah kendilerini lütfuyla zengin kılınca kadar, iffetlerini korusunlar. Sahip olduğunuz köle ve cariyelerinizden özgürlüklerini satın almak için sizinle azatlık sözleşmesi yapmak isteyenlerle, eğer kendilerinde çalışıp para kazanarak, ödeyecek bir kabiliyet görürseniz, anlaşma yapın. Allah’ın size verdiği maddî imkânlardan onlara yardımda bulunun. Cariyelerinizi, dünya hayatının gelip geçici menfaatine göz dikerek, hele de iffetli kalmak istiyorlarsa, sakın fuhşa zorlamayın! Kim onları fuhşa zorlarsa şunu bilsin ki zorla bu işe itildikleri için, Allah onları bağışlayacak, onlara merhamet edecektir*” (Nûr 24 33) şeklinde buyrulmaktadır. Hz. Peygamber (s) de daha önce de ifade ettiğimiz üzere, evlenmeye imkan bulamayanların evlenmelerini, buna güç ve imkan bulamayanların da oruç tutmalarını tavsiye etmiştir (Buhârî, “Nikah”, 3; Müslim, “Nikah”, 1).

Görüldüğü üzere hem ayette hem de hadiste temel olarak evliliğe işaret edilmektedir. Ancak buna güç yetiremeyenlerin iffetlerini korumaları, evlenme konusunda bir çaba içerisinde bulunmaları tavsiye edilmektedir. İşte tam bu noktada aile fertlerine ve diğer toplum üyelerine de sorumluluklar düşmektedir. Herkesin üzerine düşeni yapma çabası içerisinde bulunduğu sosyal ortamlarda gençler için evlenme, ev kurma çok daha kolay olmaktadır. Evladını evlendirmek, anne-baba için çok önemli bir sorumluluktur. Bazı insanlar bu işi evlatlarına bırakabilirler. Ancak unutulmamalıdır ki hayata yeni başlayan gençlere her konuda yardımcı olmak, onların ellerinden tutmak ve hayata kazandırmak hem erkek hem de kız tarafı açısından bir taraftan sorumluluk diğer taraftan da mutluluktur. Zira her anne-baba, çocuklarının mürüvvetini görmek ister. Hatta toplumda bu gerçeklik, *ölmeden önce tek isteğim mürüvvetini görmek* şeklinde anne-babanın evlatlarına yönelik ahir ömürlerindeki nihai bir talebi olarak da ifade edilmektedir.

Hz. Peygamber (sav.) evlenmeye güç yetiremeyenlerin oruç tutmalarını tavsiye etmektedir. Zira böylece insan, hem şehvi duygularına hükmetmiş hem de ibadet etmiş olur. Tabii bu evlenme imkânı olmayanlar açısından bir öneri ve geçici bir çözüm olarak da düşünülebilir.

Daha önce de ifade etmeye çalıştığımız üzere evlenme, İslam dininin en önem verdiği temel yapılardan birisidir. Zaten İslam'ın temel hedefi imanlı, ibadetini sürdüren ve ahlaklı bir insan ve toplum inşa etmektir. Bunun temel mekânı olarak da aile görülmektedir. Bir insanın ailesinin olması, insanın aile fertleriyle yakın diyalog ve iş birliği içerisinde bulunması, psiko-sosyal, kültürel ve maddî açılardan büyük kazanımlardır. Modernleşme sürecinin hızlı yaşandığı toplumlarda insanların bireyselleştikleri, yalnızlaştıkları ve hatta kendilerine, ailelerine ve toplumlarına yabancılaştıkları sosyal bir gerçekliktir (Taylor, 2007, 356-380). Yine bu bağlamda psiko-sosyal hastalıkların ve toplumda yaşanan sorunların en temel sebeplerinden birisinin, insanların düzenli bir ailelerinin olmadığı gerçeğidir. Bütün bunların çözümü noktasında, *aile terbiyesi* kavramı toplumlarda bir gerçeklik olarak dile getirilmektedir (Canatan, 2013, 275-280).

İnsanın yalnız yaşaması, kendisinin dışında hiçbir sorumluluğunun olmaması, davranışlar ve hedefler açısından da sorunlu bir durumdur (Hökelekli, 2013, 57-73). Öyle ki salt kendisi için yaşayan insanların, diğer insanları düşünme, onlar için bir şeyler yapma ve onlara maddî ve manevî anlamda yardımcı olma gibi sorumlulukları bulunmamaktadır. Böyle bir insanın değil aile, anne-babasını dahi düşünme durumu söz konusu olmamaktadır. Zaten kimi insanlarda bu durum görülmekte ve bir sorun olarak sosyal hayata yansımaktadır. Kur'an ve Sünnet değerleri böyle bir hayatı tasvip etmemekte; bilakis insanın evlenmesini, bir yuva kurmasını ve sorumluluklar üstlenmesini öğütlemektedir. Bu bağlamda sadece insanın eşi ve çocuklarını değil, aynı zamanda anne-baba, yakın akraba ve diğer insanlara karşı da sosyal sorumlulukları yerine getirmesini tavsiye etmektedir. Böylece insan, hem bir ailenin ferdi olma ve aidiyet duygusu taşıma hem de diğer insanlarla hayatı paylaşma mutluluğunu yaşamaktadır (Tarhan, 2015: 19-32).

Gençlerin bunalımlarının arka planında ailevî ve sosyal sorunların olduğu bilinmektedir. Bu süreçte dağılmış, parçalanmış, düzensiz aile yapılarında bulunan çocuk ve gençler çok ciddi travmalar yaşamaktadırlar. Bu noktada aile, çocuk ve gençleri kuşatmakta, sarmakta ve onlara sığınacak bir liman olmaktadır. Annenin sevgi, şefkat ve merhameti; babanın destek ve güveni, çocuk ve gençleri hayata bağlamakta, onların psiko-sosyal kişilik ve karakterlerinin sağlam temeller üzerine oturmasını sağlamaktadır. Bu şuurla yetişen gençler gelecekte hem ideal bir eş hem aile ve toplum üyesi olarak hayata katılacaklardır. Toplumlarda yaşanan sorunların temel sebebi insandır. Bu duygu ve düşüncelerle yetişmeyen gençlerin olumsuz duygu, düşünce ve tutumlarda olması kaçınılmazdır. Zaten suç işleyenlerin önemli bir bölümünün sağlıklı bir aile yapısının olmadığı da söylenebilir.

İslâmî değerler açısından aile ve toplum hem açılım hem de otokontrol alanlarıdır. Güçlü aile ve toplumlardan güçlü insanlar yetişir. Aile ve toplumun çürüdüğü, yozlaştığı durumlarda can, mal ve namus vb. açılardan güvenlik ve başka sorunlar görülebilir. Bu bağlamda aileyi güçlendirmek, sağlıklı gençlerin yetişmeleri anlamına gelir. Bu gençler ilerleyen zamanlarda sağlıklı aileler kurarak toplumun inşasına olumlu katkı sağlarlar. Zaten ideal olan ve beklenen de sağlam ailelerden oluşan güçlü toplum yapısına ulaşmaktır. Toplum fertlerinin duyarlılığı gençlerin yetişme, gelişme ve ilerleyen dönemleri açısından önemlidir. Bunun için de gençlerimizin yaş, beklenti ve zamanlarına uygun sosyal ortamları oluşturmak, onların ideal bir çocukluk, ergenlik ve gençlik dönemi yaşamalarının alt yapısını sağlamak gerekir (Selçuk, 1990; Bilgin, 1991). Bu ortam hazırlanmadığında ve onlara imkânlar sunulmadığında bir takım patolojik sorunlar yaşanabilir. Burada, toplumu sevk ve idare edenlerin bu konularda duyarlı olmaları ve bu duyarlılığın gereğini yerine getirmeleri gerekmektedir. Öyle ki bu durum, sosyal sorumluluk ve toplumun geleceğini şekillendirme anlamlarına gelmektedir. Zira gençliğini ihmal eden toplumlar ilerleyen süreçte bazı toplumsal sorunlarla karşılaşmak durumundadırlar. Tabii o zaman da iş isten geçmiş ve gençlik bir umut olma yerine, ailelerin ve toplumların korkulu rüyası olabirler.

Sonuç

Her insan doğar, büyür, yaşar ve ölür. Bu süreçte insanın yapması ya da yaşaması gereken bir süreç vardır. Evlenme de bu süreçteki olaylardan birisidir. İnsanın aile mutluluğunu yaşamasının yanında, soyunun devamlılığı için de evlenme en temel gerekliliktir. İnsan hayatı, diğer insanlarla beraber anlam bulmaktadır. Bu anlamda evlenme, iki insanın bir araya gelmesi, hayatı paylaşması ve mutluluğu araması şeklinde izah edilebilir. Zira hayatı tek başına yaşamak her açıdan zor ve sıkıntılı bir durumdur. Kadın ve erkeğin anlaşarak evlenmeleri ve bir aile kurmaları, maddî ve manevî sorunların aşılması ve mutluluğun yakalanmasında son derece önemlidir.

İnsan, mutlu olmak ve huzurlu bir hayat yaşamak ister. Bunun için de en temel ihtiyaçlarının karşılanması gerekir. İnsanın biyolojik, psikolojik ve sosyolojik ihtiyaçlarının karşılanması açısından aile, en temel kurum olarak belirmektedir. İnsan, huzur ve mutluluğu en üst düzeyde aile ortamında yakalar. Zira aile, insana koruyucu, kollayıcı, huzur, mutluluk ve güven verici bir liman konumundadır. İnsan, aile ortamında hayata gözlerini açar, aile ortamında büyür ve aile ortamında hayatını sürdürür. Bu, normal koşullarda olması gereken bir süreç olarak hayata yansır. O nedenle sağlıklı aile demek, sağlıklı bireylerin yetişmesi ve oradan yeni ailelerin kurulması anlamına gelmektedir. Böylece toplum her geçen gün gelişmekte, büyümekte ve huzur ve güvenle sağlıklı toplum yapısı olarak varlığını sürdürmektedir.

Gençlik dönemi, insan hayatının en önemli, dinamik ve karar verme süreçleri olarak yaşanır. Gençlik çağına gelinceye kadar çocukları sağlıklı aile ortamlarında yetiştirmek, onları gelecek yıllara hazırlamak gerekir. Bu duygu ve düşüncelerle yetiştirilen gençler, zamanı geldiğinde sorumluluk alarak aile kurma düşüncesi ile evlilik sürecine girerler. Bunun neticesinde ise toplumun temel taşı olarak nitelendirilebilecek olan ve toplumu temsil niteliği taşıyan ailelerin temeli atılmış olur. Bu süreçte, aile, akraba ve toplum fertlerinin gençlere yardımcı olmaları hem aile hem akraba hem de toplumun geleceği açısından büyük önem taşımaktadır. Dolayısıyla aileden başlamak üzere toplumda yaşayan hemen herkesin üzerine düşen sorumluluğu taşıması ve gençler konusunda duyarlı olmaları aynı zamanda toplumun geleceğini sağlam temeller üzerine inşa etmesi anlamına gelmektedir. Sözü ettiğimiz tüm bu olgular, insanî ve İslâmî değerler açısından da bir öğüt ve tavsiyedir. Bu değerlere bağlı kalmak, insanların ve toplumların huzur ve güvenliklerini garantiye almak olarak düşünülebilir. Zira değerlerine bağlı bir aile ve toplumda insanlar, sorumluluk duygularına bağlı yaşarlar ve gereğini yapma hassasiyeti gösterirler.

Gençliğe değer verilmesi, gözetilmesi, diğer konularda olduğu gibi evlenmeleri konusunda da her türlü desteğin verilmesi konusunda herkesin üzerine düşeni yapması, bireyin, ailenin ve toplumun bugününe ve geleceğine katkı olarak düşünülmelidir. Zira toplum, tek tek insan ve ailelerden oluşan büyük bir yapıdır. Bu yapının sağlam temeller üzere inşa edilmesi, huzur, mutluluk ve güven açısından yaşanabilir olması demektir. Huzurlu, yaşanabilir ve güvenli toplumlar, sağlam aile ve o ailelerdeki fertlerden oluşmaktadır. Bir toplumda bir insanın güvensiz olması, toplum bireylerinin tümünü az ya da çok etkilemektedir. Bunu aşmanın yolu da toplumda yaşayan her insanın ruh ve beden sağlığı bakımından normal olmasını sağlamaktan geçmektedir. Bugün dünyada yaşanan küresel sorunlara bakıldığında, ahlaksız insanların yaptıkları, insanlığı ciddi anlamda tehdit etmektedir. Küçük ya da büyük, bireysel ya da toplumsal sorunların arka planında ciddi ahlâkî zaafı yatmaktadır. Tüm bunları aşmak ve daha yaşanabilir bir aile, toplum ve dünya hayatı oluşturmak için çocuklara, gençlere ve insanlara fayda verecek tutum ve davranışları geliştirmek ve yaygınlaştırmak gerekmektedir. İşte gençlerimizin iş sahibi olmaları ve huzurlu bir aile yuvasına kavuşabilmeleri bu çerçevede insana ve topluma yapılabilecek faydalı davranışlar olarak görülmelidir.

Katkı Oranı

1. Yazar: %100

Çıkar Çatışması

Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Etik Kurul İzni

Gerek olmadığı beyan edilmiştir.

Destek-Finansman

Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Teşekkür

Beyan edilmemiştir.

Contribution Rate

1st Author: 100%

Conflicts of Interest

No conflict of interest declared.

Ethics Committee Permission

It has been declared unnecessary.

Grant Support

No external funding was used to support this research.

Acknowledgements

Not declared.

Kaynakça

- Akdoğan, Ali, “Gençliğin Kendi Kültürüne Yabancılaşma Sorunu Karşısında Dinî ve Ahlâkî Değerler”, *Ahlâkî Sorunlar Gençlik ve Değerler Eğitimi*, Ed: B. Nazıroğlu vd., Rize: 2019.
- Akdoğan, Ali, *Geleneksel Toplumdan Modern Topluma Geçişte Dinî Hayat*, Rağbet Yayınları, İstanbul: 2002.
- Akdoğan, Ali. *Sosyal Değişme ve Din*. İstanbul: Rağbet Yayınları, 2004.
- Akpınar, Ali, “Aile İlişkilerinde Hz. Peygamber’in Örnekliliği”, *Peygamberimiz ve Aile*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara: 2019.
- Arvas, F. Balcı, *Aile Psikolojisi, Din ve Değerler*, Emin Yayınları, Bursa: 2020.
- Aydın, M. Akif, “Aile”, *DİA*, C: 2, 1989.
- Baltacı, Ali, “Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır?”, *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 5/2 (2019), 368-388.
- Beşoğlu, İnci, *Çocuk Bakımı ve Terbiyesi*, 21. Baskı, Çile Yayınları, İstanbul: 2007.
- Bilgin, Beyza, *İslâm ve Çocuk*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara: 1991.
- Bilgin, Vejdi, *Bizi Kuşatan Toplum Sosyolojiye Giriş*, Emin Yayınları 2017.
- Buhârî, Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmail el-. *el-Edebü'l-Müfred*. Beyrut: İlmîyye Yayınları, 1990.
- Canatan, K; Yıldırım, E, *Aile Sosyolojisi*, Açılım Kitap, 4. Baskı, İstanbul: 2013.
- Creswell, John W. - Creswell, J. David, *Araştırma Tasarımı: Nicel, Nitel ve Karma Yöntem Yaklaşımları*, çev. Engin Karadağ Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara: 2021.
- Çağan, Kenan. “Ailenin İşlevleri”. *Aile Sosyolojisi*. ed. K. Canatan, E. Yıldırım. İstanbul: Açılım Kitap, 4. Baskı, 2013.
- Çetin, Abdurrahman, *Örneklerle Peygamberimiz*, Ensar Neşriyat, İstanbul: 2006.
- Ekşi, Halil, “Din Eğitimi, Gençlik ve Kişilik”, *Gençlik, Din ve Değerler Psikolojisi*, Ed: Hayati Hökelekli, Ankara Okulu Yay., Ankara: 2002.
- Hökelekli, Hayati, “Çocuk”, *DİA*, C: 8, 1993.
- Hökelekli, Hayati, *Psikoloji, Din ve Eğitim Yönüyle İnsanî Değerler*, Dem Yayınları, İstanbul: 2013.
- Karasar, Niyazi, *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler*, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara: 2016.
- Kur’ân-ı Kerîm*. İstanbul: İFAV, 2022.
- Müslim, Ebü'l-Hüseyin Müslim b. el-Haccâc. *el-Câmi ‘u’s-Sahîh*. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.
- Nazıroğlu, Bayramali, vd. (ed.), *Ahlâkî Sorunlar gençlik ve Değerler Eğitimi*, Güneysu İlim Yayınları, 2019.
- Selçuk, Muallâ, *Çocuğun Eğitiminde Dinî Motifler*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara: 1990.
- Tarhan, Nevzat; Gümüşel, O; Sayım, A., *Pozitif Psikoloji*, Timaş yayınları, 5. Baskı, İstanbul: 2015.
- Taş, Kemalettin, *Üniversite Gençliğinin Dindarlık Kriterleri*, BRC Matbaacılık, Ankara: 2005.
- Taylor, Charles, *Seküler Çağ*, Çev.: Dost Körpe, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul: 2007.
- Okur, Hüseyin, *Evlilik ve Aile*, Semerkand Yayınları, İstanbul: 2012.
- Ülken, Hilmi Ziya, *Ahlak*, M. Sadık Kağıtçı Matbaası, İstanbul: 1946.
- Yavuz, Kerim, *Çocukta Dinî Duygu ve Düşüncenin Gelişmesi*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul: 2012.
- Yıldırım, Ali - Şimşek, Hasan , *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* Seçkin Yayıncılık, Ankara: 2018.